

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

1 (9)

Datum
2015-12-01

Diarienummer
511-10023-11

NVR ID
2043647

Bildande av naturreservatet Smulterskäret i Luleå kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar Länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, ska utgöra naturreservatet Smulterskäret. Lantmäteriets slutliga inmätning av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 5).

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Länsstyrelsens beslut från den 6 juni 1969 om bildande av fågelskyddsområde på vissa öar i Luleå skärgård (dnr IIIR11-45-68) ska upphöra att gälla i den del som omfattar Sladagrunnen, Mjugrunnen och Mindre Svartgrundet, när detta beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara ett skärgårdsområde med opåverkad karaktär, med dess naturliga processer, successioner och därtill hörande flora och fauna. Den biologiska mångfalden i reservatet ska bevaras och områdets naturtyper, landformer, jordarter och havsbottnar ska få utvecklas naturligt. Reservatet syftar även till att bevara och stärka områdets naturskogs-kvaliteter. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.

- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Områdets värde som ostörd häckningsmiljö för fågel säkras, genom att störning från besökande allmänhet förhindras under häckningsperioden.
- Reservatet lämnas för fri utveckling och naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Smulterskäret
Kommun:	Luleå
Lägesbeskrivning:	26 km OSO om centrala Luleå
Area:	324 ha
Fastigheter och ägare:	Smulterskäret 1:1, privat Långön 1:5, privat Sladagrunden 1:1, Staten genom Naturvårdsverket Mindre Svartgrundet 1:1, Staten genom Naturvårdsverket Mjugrunden 1:1, Staten genom Naturvårdsverket
Sameby:	Gällivare
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t.ex. genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa.
3. Uppföra eller utöka byggnad eller annan fast anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk.
4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
6. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, dikning, muddring eller avledande av vatten.
7. Plantera in växt- eller djurart.

8. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk eller växtnäringsämnen.
9. Framföra motordrivna fordon inom reservatets landområden.
10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Förändra befintlig byggnad eller anläggning.
12. Uppföra älgtonn.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, vägar, sjömärken eller andra fasta anläggningar.
3. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
4. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas. Vid körning ska i första hand befintliga stigar och leder användas och särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark och vegetation.
5. Snöskoteråkning på väl snötäckt mark är tillåtet:
 - a) för statliga och kommunala tjänstemän i tjänsteärende.
 - b) vid körning längs skoterled som markerats enligt svensk standard.
 - c) vid körning till fritids- eller permanenta bostäder. Närmaste väg mellan strand och stugplats ska användas.
 - d) för körning till strandområde i samband med rastning.
6. I de fall totalförsvaret har intressen inom reservatet får tillsyn och skyddsarbetsuppgifter utföras utan hinder av föreskrifterna.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatets gränser och föreskriftsområden.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavla.
3. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Plocka eller skada vedsvampar, mossor eller lavar.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.
4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
5. Samla in ryggradslösa djur.
6. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
7. Skräpa ner.
8. Göra upp en eld som är större än ca 0,5 meter i diameter. Vid eldning är det endast tillåtet att ta löst liggande kvistar och grenar.
9. Framföra motordrivna fordon inom reservatets landområden.
10. Köra vattenskoter.
11. Landstiga eller varaktigt uppehålla sig inom det område som redovisas i Bilaga 3, under tiden 1 maj – 31 juli.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Snöskoteråkning på väl snötäckt mark är tillåtet för:
 - a) Statliga och kommunala tjänstemän i tjänsteärende
 - b) Körning längs skoterled som markerats enligt svensk standard.
 - c) Vid körning till fritids- eller permanenta bostäder. Närmaste väg mellan strand och stugplats ska användas.
 - d) För körning till strandområde i samband med rastning.
2. I reservatet är det utan hinder av föreskriften C 4 tillåtet att jaga och fiska i enlighet med gällande lagstiftning.
3. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Redogörelse för ärendet

De höga naturvärdena på Smulterskäret och intilliggande grundområden har varit kända under lång tid. På grund av sitt höga värde för fågellivet i skärgården har grundområdet vid Medgrunden, Sladagrunden och Mindre Svartgrundet varit skyddat som fågelskyddsområde sedan 1969. Områdets rika fågelliv har också bekräftats genom flera inventeringar under 2000-talet, bland annat Länsstyrelsens inventering av fågelskyddsområden¹ samt Länsstyrelsens kustfågelinventering². Strandängarna vid

¹ Inventering av fågelskyddsområden och områden med landstigningsförbud i Norrbottens skärgård 2005. Länsstyrelsen 17/2007

² Norrbottens kustfågelbestånd – inventering 2007 och 2008. Länsstyrelsens rapportserie nr 5/2009

Mjoön har också bedömts som högsta naturvärdesklass i den nationella Våtmarksinventeringen.

De höga skogliga naturvärdena på Smulterskäret har varit kända sedan mitten av 1990-talet och har uppmärkssammats i flera inventeringsrapporter. Ön har också högsta naturvärdesklass i Luleå kommuns naturvårdsplan. Redan under år 2000 genomförde Länstyrelsen en naturvärdesinventering i skogarna på Smulterskäret, som bekräftade de höga skogliga naturvärdena i området. Kompletterande fältbesök har därefter genomförts, bl a i det gamla fågelskyddsområdet samt i strandskogarna på Mjoön.

Förhandlingarna med berörda markägare påbörjades under 2001 och under 2003 skrevs en överenskommelse om intrångsersättning med ägarna till den största fastigheten i reservatet, Smulterskäret 1:1. Länstyrelsen har därefter under många år förhandlat med ägaren till den andra privatägda fastigheten i reservatet, Långön 1:5. Förhandlingarna har dock hittills varit resultatlösa och markägaren har vid ett flertal tillfällen tydligt meddelat att han inte varit intresserad av att nå en förhandlingslösning. Efter att i september 2015 ha delgivits förslaget till beslut om bildande av naturreservatet har markägaren utsett ett ombud och ersättningsförhandlingarna har återupptagits.

Beslutet har föregåtts av samråd med Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Beslutet har även remitterats till Skogsstyrelsen, Försvarsmakten samt Sveriges Geologiska Undersökning. Av dessa har Skogsstyrelsen och Försvarsmakten inte har något att erinra mot beslutet, medan SGU avstått från att yttra sig. Inför beslutet har samråd även genomförts med Luleå kommun, som i sitt yttrande framför att det är positivt att ett av kommunens mest värdefulla skärgårdsområden nu skyddas långsiktigt. Vidare föreslår kommunen en mindre utvidgning av området mot nordost. Länstyrelsen bedömer dock att förslaget om utvidgning kom in alltför sent för att det ska vara möjligt att förändra områdets avgränsning.

Övriga sakägare har också förelagts att yttra sig över förslaget. Av dessa har ett yttrande inkommit från en av delägarna till Smulterskäret 1:1. I samtal med markägaren har framkommit att det är vissa formuleringar under B-föreskrifterna som han har synpunkter på, eftersom formuleringarna inte överensstämmer med de föreskrifter som finns bilagda i överenskommelsen om intrångsersättning för fastigheten från 2003. Länstyrelsen bedömer att skrivningarna i avtalet har samma innebörd det förslag till beslut som skickats ut på remiss, även om remissversionen är tydligare och mer specifik. Samtidigt konstaterar myndigheten att Smulterskäret är svår att gå iland på och att det därför inte planeras några anläggningar för friluftslivet på ön. Länstyrelsen väljer därför att gå markägaren tillmötes på så sätt att föreskriften under B som gäller tillgängliggörande av reservatet tas bort.

Skälen för Länstyrelsens beslut

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatet utgör ett mycket gott exempel på den påverkan som landhöjningen har på naturmiljöerna vid Bottenvikskusten. I det grunda sundet mellan Smulterskäret och Mjoön bildas ständigt nya skär och grund, samtidigt som vikar snörs av och ombildas

till våtmarker. De skyddade miljöerna i sundet ger mycket goda häckningsförhållanden för bl a sjöfågel och vadare, samtidigt som de utgör värdefulla lek- och uppväxtmiljöer för gädda. Skogarna i reservatet uppvisar också en stor naturlig variation med alltifrån gammal barrblandskog på Smulterskäret till yngre lövdominerade landhöjningssuccessioner på Långön.

Beskrivning av området

Area: ca 324 ha
Naturtyper: Skogsmark ca 58 ha, varav produktiv skog ca 55 ha
Vatten ca 240 ha
Övrig mark ca 26 ha

Smulterskäret är en naturskön, relativt stor ö som ligger i yttre delarna av Luleå skärgård. Ön är obebyggd och i allt väsentligt opåverkad av människan, även om fornlämningar bl a i form av ett gammalt fiskeläge vittnar om att ön haft betydelse för äldre tiders befolkning. Eftersom det saknas naturhamnar och ön till stor del omges av grunda och steniga vatten är det förhållandevis få människor som besöker Smulterskäret. Men den som tar mod till sig och hittar ett ställe att lägga till på, kommer att upptäcka en riktig pärla!

På Smulterskäret är det bara öns nordvästra udde som utgörs av öppen mark med klappersten och klippor. I övrigt är ön klädd med gammal, grandominerad barrnaturskog. Påverkansgraden är låg och inskränker sig till spridda spår av äldre plockhuggning samt ett visst uttag av stormfällt virke under mitten av 1980-talet. Skogen är naturligt luckig och det finns ofta stora mängder död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. På många torrgranar ses hackspår av tretåig hackspett och på de många rötbrutna granlågorna förekommer också många svamparter som är knutna till naturskogsmiljöer. Bland dessa märks rosenticka, ullticka, rynkskinn, ostticka, finporing, gränsticka, harticka, kötticka, gulporing och blodticka. Ett anmärkningsvärt fynd är den mycket sällsynta och exklusiva arten finflikig brosklav, *Ramalina roesleri* som hittats i strandskogarna på ön. Arten förekommer bara på några få lokaler längst kusten i Norr- och Västerbotten.

I det grunda sundet mellan Smulterskäret och Mjoön ger landhöjningen i kombination med isskrapning och en bruten bottenpografi upphov till ett dynamiskt landskap där nya öar och grund ständigt bildas, samtidigt som vikar snörs av och så småningom ombildas till våtmarker. Det stora antalet små öar och grund ger tillsammans med långgrunda ler- och sandbottnar, skyddade småvikar och frodiga strandängar mycket goda förutsättningar för ett rikt fågelliv. Norra delen av grundområdet har varit skyddat som fågelskyddsområde sedan 1969 och områdets höga värde som häckningslokal för bland annat sjöfågel och vadare har även bekräftats i nya inventeringar. Av Länsstyrelsens kustfågelinventering framgår till exempel att fågelbeståndet i området är synnerligen individrikt, bland annat finns här det som troligtvis är landets största dvärgmåskoloni samtidigt som området hyser den tätaste populationen av svärta i

Norrbotten. Vid en undersökning av bottenfauna³ under 2005 uppvisade området mellan Smulterskäret och Mjoön både högst individantal och högst artantal av alla vikar som ingick i undersökningen. Den rika produktionen av bottenfauna är sannolikt en viktig del i förklaringen till områdets rika fågelliv. Grundområdet är också känt som lekområde för gädda.

De frodiga strandängarna närmast Mjoön har bedömts som högsta naturvärdesklass i Länsstyrelsens våtmarksinventering. På strandängarna dominerar arter som knappsäv, agnsäv, krypved och madrör tillsammans med olika arter av starr och i området finns även en större lokal av den lilla ormbunksväxten ormtunga. I de avsnörda småvikarna finns ofta stora mängder hästsvans, ibland tillsammans med sälting.

Norr om grundområdet ingår även en zon med frodiga strandskog och strandnära våtmarker på Mjoön i reservatet. Närmast stranden domineras skogen helt av lövträd som gråal och björk, med rik tillgång på död ved. Fältskiktet i strandskogarna är till stor del örtrikt med arter som majbräken, älgört, hässlebrodd och åkerbär. Inslaget av underväxande gran ökar successivt och högre upp på Mjoön förekommer även fläckar med mycket täta bestånd av yngre och medelålders gran.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt och variationsrikt skärgårdsområde som hyser en stor mångfald av växter och djur, samtidigt som det utgör ett mycket tydligt exempel på den påverkan som landhöjningen har på livsmiljöerna vid Bottenvikskusten. Naturskogarna på Smulterskäret håller högsta klass och de fågelrika grundområdet har stort värde som häckningslokal för fågel. Grundområdet har också stor betydelse som lek- och uppväxtområde för gädda i området. Skogsavverkning, muddring eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

En viktig del i syftet med reservatet är att bevara områdets värde som ostörd häckningslokal för skärgårdens fåglar. Vid de senaste inventeringarna har man kunnat konstaterats att det område som ursprungligen avsattes som fågelskyddsområde 1969 är för litet för att motsvara de behov som finns idag. För att undvika störning på fågelfaunan bedömer Länsstyrelsen därför att det är nödvändigt att utvidga det område som skyddas genom tillträdesförbud under fåglarnas häckningsperiod.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljö kvalitetsmål, bland annat *Levande skogar*, *Hav i balans samt levande kust- och skärgård* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB.

³ Bottenfaunaundersökning av fyra vikar i Piteå- och Luleå skärgård. Länsstyrelsen 2005

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

8 (9)

Datum
2015-12-01

Diarienummer
511-10023-11

NVR ID
2043647

I enlighet med 7 kap 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt göra en konsekvensutredning där föreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser utreds. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. De föreslagna ordningsföreskrifterna tydliggör allemansrätten och i viss mån begränsar denna. Länsstyrelsen bedömer att föreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Konsekvenserna av föreskrifterna bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning enligt nämnda förordning inte behöver upprättas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) enligt bilaga 4.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

9 (9)

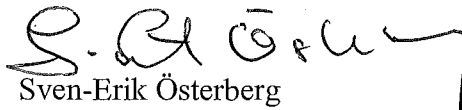
Datum
2015-12-01

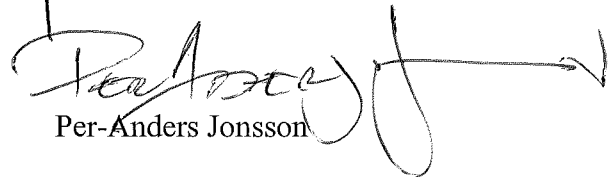
Diarienummer
511-10023-11

NVR ID
2043647

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Sven-Erik Österberg efter föredragning av naturvårdshandläggare Per-Anders Jonsson. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även chefen för naturvårdsenheten Ulf Bergelin samt jurist Mona Ejnestrand.

Sven-Erik Österberg

Per-Anders Jonsson

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Område med särskilda föreskrifter till skydd för fågellivet
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

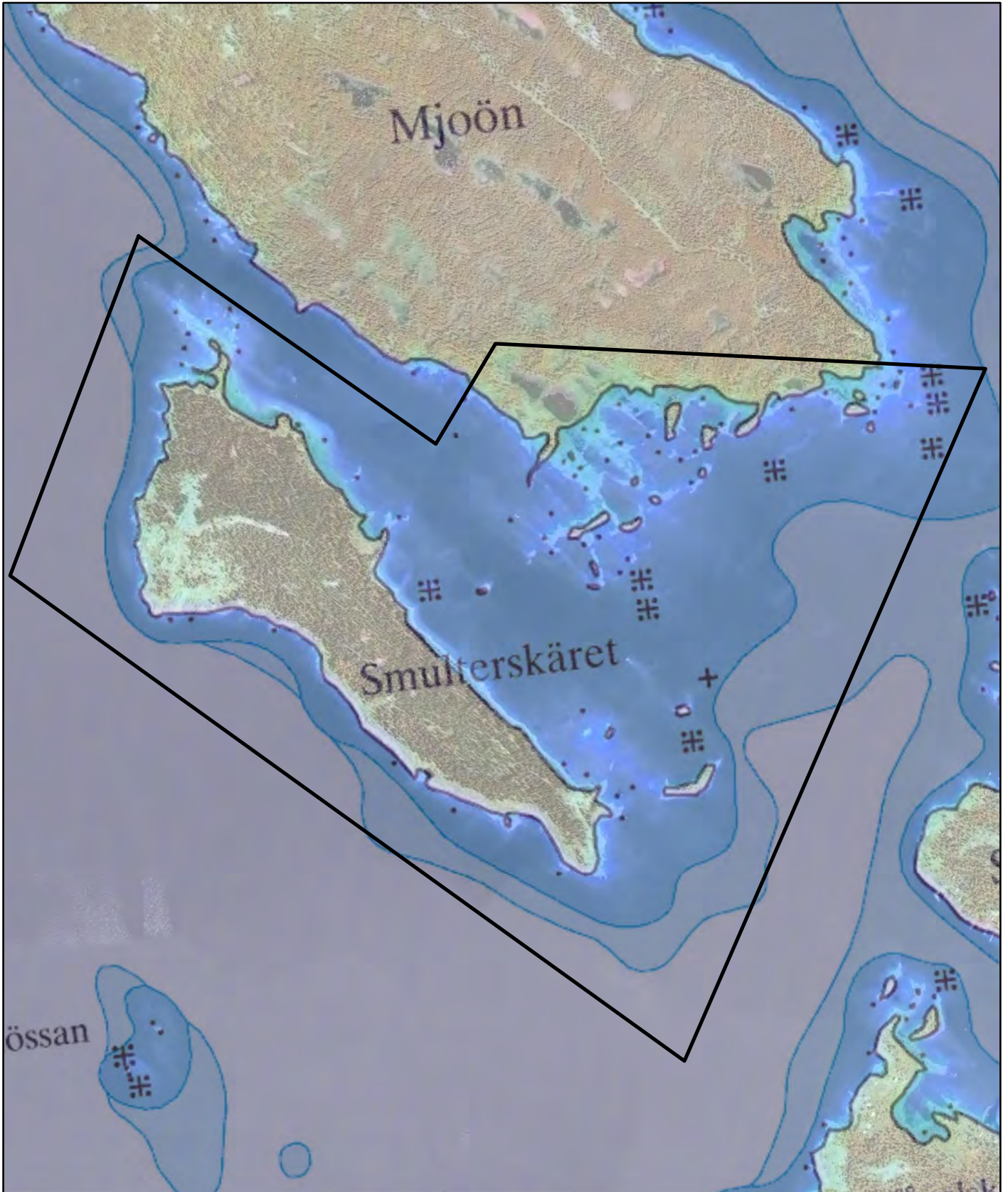

Länsstyrelsen
Norrbotten

Naturreseptat Smulterskåret

Area ca 324 ha

Skala 1:15 000

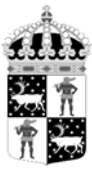

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

 Gräns för naturreseptat

0 250 500 750 1 000 1 250 1 500 Meter

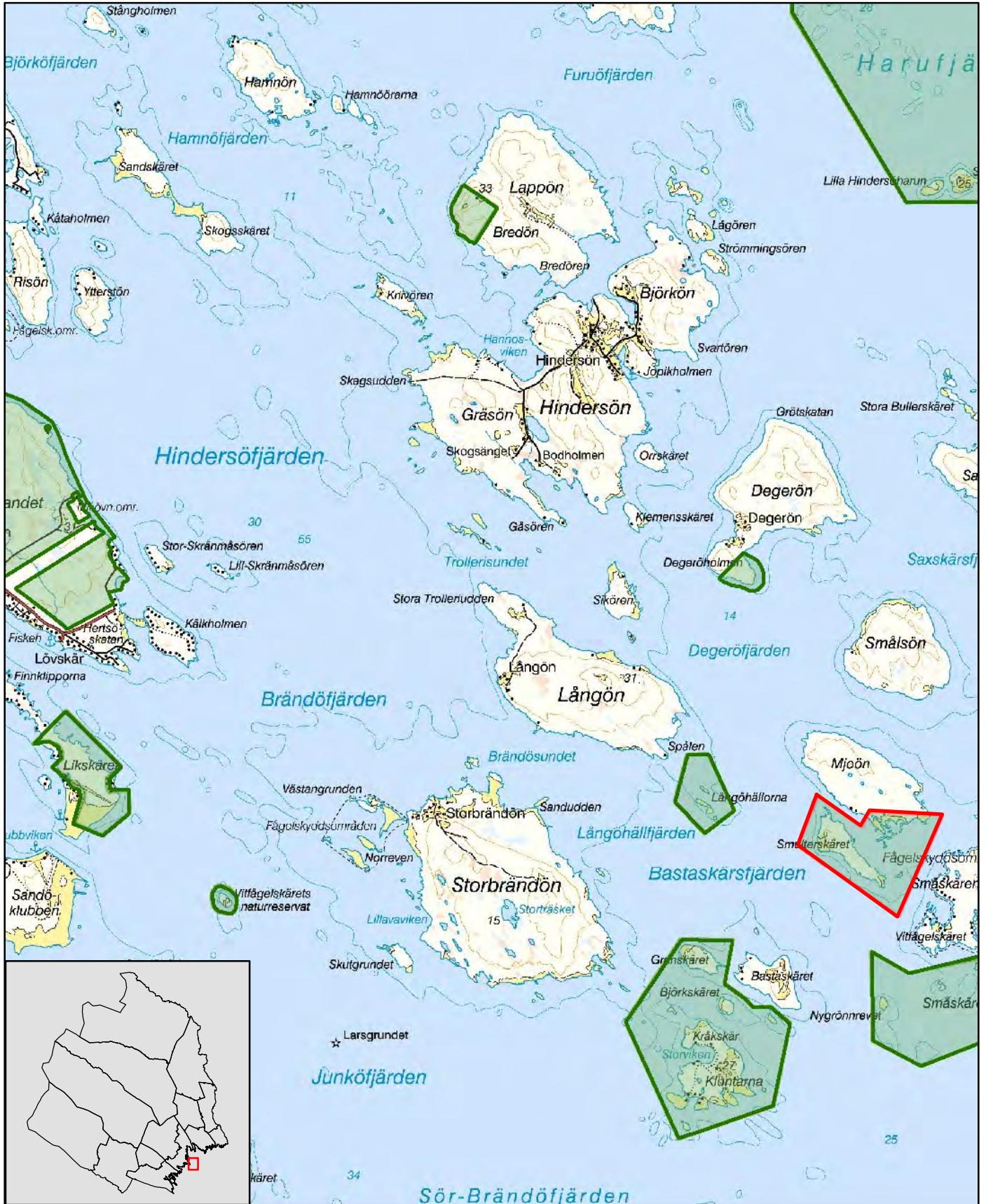

Naturreseptatet Smulterskåret

Luleå kommun

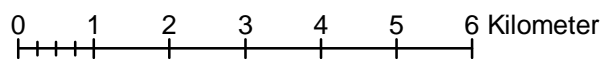
Skala 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Copyright Lantmäteriet 2011. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

- Smulterskäret
- Övriga naturreservat

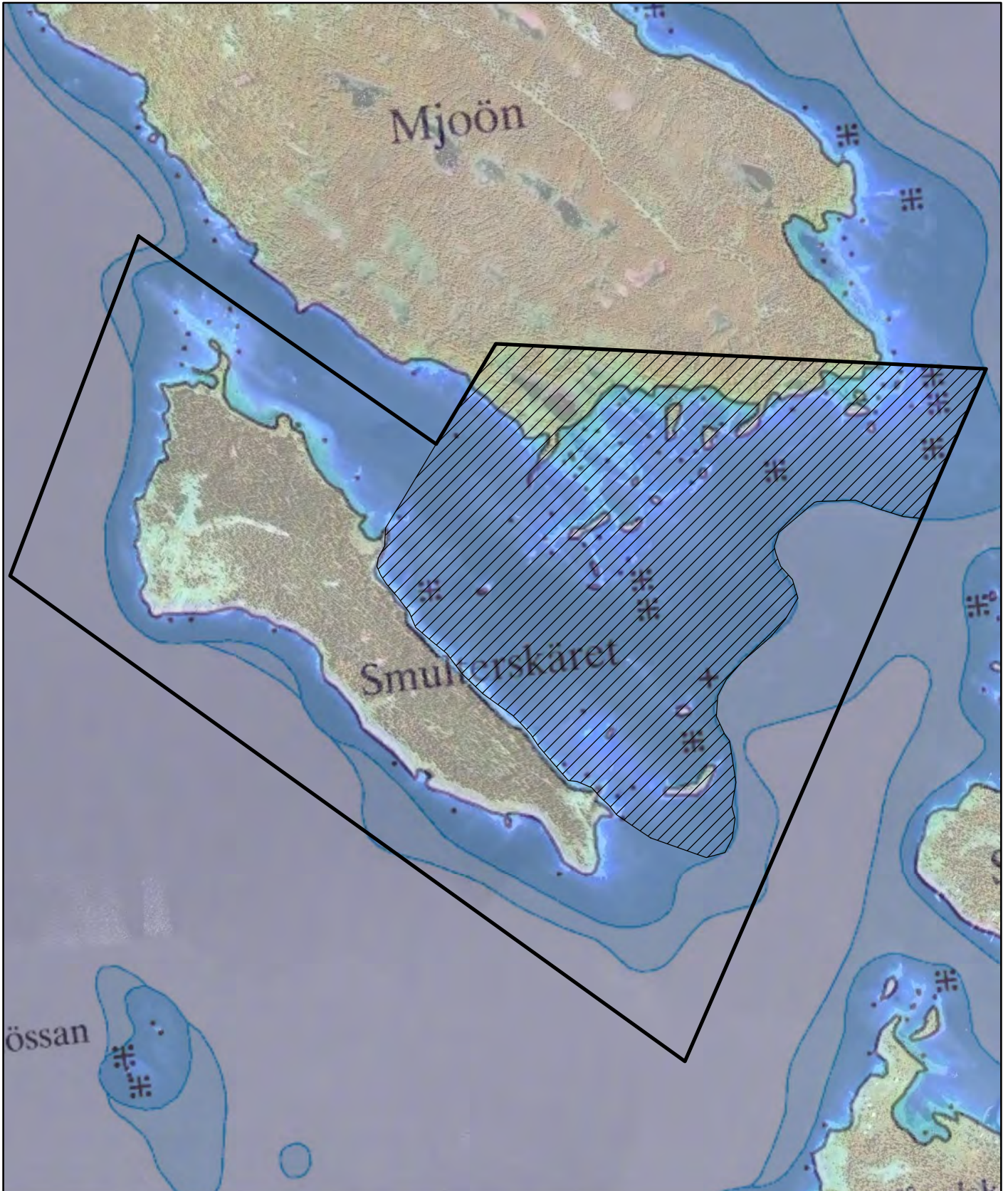

Länsstyrelsen
Norrbotten

Naturreservatet Smulterskäret

Område med särskilda föreskrifter till skydd för fågellivet

Skala 1:15 000

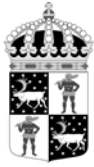
© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

 Gräns för naturreseptatet

 Förbud mot att landstiga eller varaktigt uppehålla sig inom området under perioden 1 maj-31 juli

0 250 500 750 1 000 Meter

Lännsstyrelsen
Norrbotten

Bilaga 4

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till

Regeringen, Miljö- och energidepartementet. Ni ska skicka eller lämna in Ert överklagande till

Lännsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 LULEÅ

För att Ert överklagande ska kunna prövas måste överklagandet ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet till Regeringen, Miljö- och energidepartementet.

Ni ska i Ert överklagande ange

- * vilket beslut Ni överklagar (ärendets diarienummer och beslutsdag),
- * hur Ni vill att beslutet ska ändras och varför,
- * Ert namn, postadress och telefonnummer.

Ni ska underteckna Ert överklagande. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt bifogas.

Om Ni behöver ytterligare upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefon 010-225 50 00.

Skötselplan för naturreservatet Smulterskäret

Denna skötselplan är en bilaga till Länsstyrelsens beslut 2015-12-01 om bildande av naturreservatet Smulterskäret.

Innehållsförteckning

1. Allmänt	1
1.1 Reservatets syfte	2
1.2 Beskrivning av området.....	2
2. Bevarandemål naturvärden	3
2.1 Skog	3
2.1.1 Skogliga värdekärnor.....	3
2.1.1.1 Naturvårdsbränning	4
2.1.1.2 Avveckling av främmande trädslag	4
2.1.2 Hantering av spontana bränder	4
2.2 Övriga naturtyper.....	4
2.3 Fågelvärden.....	5
3. Bevarandemål kulturmiljövärden.....	5
3.1 Fornlämningar.....	5
4. Friluftsliv och information	6
4.1 Information	6
5. Gränser	7
6. Sammanfattning av skötselåtgärder	8

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Information, fastigheter och ägare
- C. Artlista

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Smulterskäret**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas.

Fastigheter och ägare i området framgår av bilaga B. Reservatet ligger till största del på privat mark. Naturvårdsverket äger tre fastigheter i reservatet, men för en av dessa (Mjugrunden 1:1) är fastighetens läge och utbredning oklar.

Fastigheter och ägare: Smulterskäret 1:1, privat
Långön 1:5, privat
Sladagrunnen 1:1, Staten genom Naturvårdsverket
Mindre Svartgrundet 1:1, Staten genom Naturvårdsverket
Mjugrunnen 1:1, Staten genom Naturvårdsverket

1.1 Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara ett skärgårdsområde med opåverkad karaktär, med dess naturliga processer, successioner och därtill hörande flora och fauna. Den biologiska mångfalden i reservatet ska bevaras och områdets naturtyper, landformer, jordarter och havsbottnar ska få utvecklas naturligt. Reservatet syftar även till att bevara och stärka områdets naturskogs kvaliteter. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte även att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Områdets värde som ostörd häckningsmiljö för fågel säkras, genom att störning från besökande allmänhet förhindras under häckningsperioden.
- Reservatet lämnas för fri utveckling och naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp.

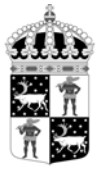
1.2 Beskrivning av området

Area: ca 324 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 58 ha, varav produktiv skog ca 55 ha
Vatten ca 240 ha
Övrig mark 26 ha

Smulterskäret är en naturskön, relativt stor ö som ligger i yttre delarna av Luleå skärgård. Ön är obebyggd och i allt väsentligt opåverkad av människan, även om fornlämningar bl a i form av ett gammalt fiskeläge vittnar om att ön haft betydelse för äldre tiders befolkning. Eftersom det saknas naturhamnar och ön till stor del omges av grunda och steniga vatten är det förhållandevis få människor som besöker Smulterskäret. Men den som tar mod till sig och hittar ett ställe att lägga till på, kommer att upptäcka en riktig pärla!

På Smulterskäret är det bara öns nordvästra udde som utgörs av öppen mark med klappersten och klippor. I övrigt är ön klädd med gammal, grandominerad barnaturskog. Påverkansgraden är låg och inskränker sig till spridda spår av äldre plockhuggning samt ett visst uttag av stormfällt virke under mitten av 1980-talet. Skogen är naturligt luckig och det finns ofta stora mängder död ved i olika dimensioner

och nedbrytningsstadier. På många torrgranar ses hackspår av tretåig hackspett och på de många rötbrutna granlågorna förekommer också många svamparter som är knutna till naturskogsmiljöer. Bland dessa märks rosenticka, ullticka, rynkskinn, ostticka, finporing, gränsticka, harticka, kötticka, gulporing och blodticka. Ett anmärkningsvärt fynd är den mycket sällsynta och exklusiva arten finflikig brosklav, *Ramalina roesleri* som hittats i strandskogarna på ön. Arten förekommer bara på några få lokaler längst kusten i Norr- och Västerbotten.

I det grunda sundet mellan Smulterškäret och Mjoön ger landhöjningen i kombination med isskrapning och en bruten bottenpografi upphov till ett dynamiskt landskap där nya öar och grund ständigt bildas, samtidigt som vikar snörs av och så småningom ombildas till våtmarker. Det stora antalet små öar och grund ger tillsammans med långgrunda ler- och sandbottnar, skyddade småvikar och frodiga strandängar mycket goda förutsättningar för ett rikt fågelliv. Norra delen av grundområdet har varit skyddat som fågelskyddsområde sedan 1969 och områdets höga värde som häckningslokal för bland annat sjöfågel och vadare har även bekräftats i nya inventeringar. Av Länsstyrelsens kustfågelinventering framgår till exempel att fågelbeståndet i området är synnerligen individrikt, bland annat finns här det som troligtvis är landets största dvärgmåskoloni samtidigt som området hyser den tätaste populationen av svärta i Norrbotten. Vid en undersökning av bottenfauna¹ under 2005 uppvisade området mellan Smulterškäret och Mjoön både högst individantal och högst artantal av alla vikar som ingick i undersökningen. Den rika produktionen av bottenfauna är sannolikt en viktig del i förklaringen till områdets rika fågelliv. Grundområdet är också känt som lekrområde för gädda.

De frodiga strandängarna närmast Mjoön har bedömts som högsta naturvärdesklass i Länsstyrelsens våtmarksinventering. På strandängarna dominerar arter som knappsäv, agnsäv, krypved och madrör tillsammans med olika arter av starr och i området finns även en större lokal av den lilla ormbunksväxten ormtunga. I de avsnörda småvikarna finns ofta stora mängder hästsvans, ibland tillsammans med sälting.

Norr om grundområdet ingår även en zon med frodiga strandskog och strandnära våtmarker på Mjoön i reservatet. Närmast stranden domineras skogen helt av lövträd som gråal och björk, med rik tillgång på död ved. Fältskiktet i strandskogarna är till stor del örtrikt med arter som majbräken, älgört, hässlebrodd och åkerbär. Inslaget av underväxande gran ökar successivt och högre upp på Mjoön förekommer även fläckar med mycket täta bestånd av yngre och medelålders gran.

2. Bevarandemål naturvärden

2.1 Skog

2.1.1 Skogliga värdekärnor

- Motsvarar naturtypen 9030 Landhöjningsskog samt 9010 Västlig taiga

¹ Bottenfaunaundersökning av fyra vikar i Piteå- och Luleå skärgård. Länsstyrelsen 2005

Skogarna i reservatet utgörs i sin helhet av olika typer av skogliga värdekärnor. De skogstyper som förekommer i reservatet utgörs av primär landhöjningsskog och gammal urskogsartad granskog med mycket lång kontinuitet. Ingen av dessa skogstyper är beroende av någon form av naturvårdsskötsel, utan Länsstyrelsen bedömer att skogarnas naturvärden utvecklas bäst om de tillåts en fortsatt fri utveckling.

Bevarandemål

- Skogarna i reservatet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder.

2.1.1.1 Naturvårdsbränning

Skogarna i reservatet utgörs av yngre successioner av lövrik, primär landhöjningsskog samt gammal urskogsartad granskog med lång kontinuitet. Ingen av dessa skogstyper är brandpräglade och Länsstyrelsen bedömer därför att det är olämpligt att genomföra naturvårdsbränning i reservatet.

2.1.1.2 Avveckling av främmande trädslag

Det finns i dagsläget inga uppgifter om förekomst av främmande trädslag i reservatet. Om främmande trädslag skulle upptäckas inom området ska dessa tas bort.

2.1.2 Hantering av spontana bränder

Skogarna i reservatet utgörs av yngre successioner av lövrik, primär landhöjningsskog samt gammal urskogsartad granskog med lång kontinuitet. Ingen av dessa skogstyper är brandpräglade. Spontana bränder som uppstår i reservatet ska därför släckas.

Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som stränder, vatten och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas.

2.2 Övriga naturtyper

- **Ingående naturtyper bl a 1220 Sten och grusvallar, 1620 Skär inom Östersjön, 1630 strandängar vid Östersjön**

I reservatet finns stor mångfald av naturtyper som är direkt kopplade till havet och den pågående landhöjningen, som medför att nya skär och öar ständigt skapas samtidigt som vikar snörs av och så småningom omvandlas till våtmarker. Successionerna i växt- och djursamhällena som följer av detta är en helt naturlig process och naturtyperna i sig kräver ingen naturvårdande skötsel.

Bevarandemål

- Naturliga successioner ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder.

2.3 Fågelvärden

I det grunda sundet mellan Smultereskäret och Mjoön ger den stora mängden småöar och skär tillsammans med skyddade vikar och frodiga strandängar förutsättningar för områdets mycket rika fågelliv. Framförallt är det de nya, små skären som saknar skog som erbjuder de mest värdefulla häckningsmiljöerna. Vartefter landhöjningen fortskrider sker en naturlig igenväxning av dessa skär, som till slut resulterar i att de slyar igen med buskar och träd. För många fågelarter innebär denna utveckling att öarnas funktion som häckningsmiljö gradvis försämras över tid. Den naturliga utvecklingen är då att fågelkolonierna flyttar till de nya skär som samtidigt bildas genom landhöjningen.

Störningar från besökande allmänhet innebär en risk för försämrade häckningsresultat. För att skydda det känsliga fågellivet i området har det därför införts förbud att landstiga eller varaktigt uppehålla sig i sundet under perioden 1 maj-31 juli. Det är viktigt att gränserna för området med tillträdesförbud är kända hos allmänheten, samt att gränserna är tydligt uppmärkta enligt Naturvårdsverkets standard.

Närheten till andra större öar som Mjoön och Småskär medför också en ökad risk för invandring av invasiva predatorer som mink och mårhund, vilket skulle kunna medföra att områdets värde som häckningslokal försämras. Om framtida inventeringar av fågellivet i området skulle indikera att predation från sådana arter kan vara en orsak till försämrade häckningsresultat, bör Länsstyrelsen söka samråd med jakträttsinnehavarna i reservatet för att hitta en lösning på problemet. De inventeringar som genomförs inom ramen för Länsstyrelsens program för kustfågelövervakning utgör här ett värdefullt underlag.

Bevarandemål

- Områdets höga värde som häckningslokal för fågel ska bevaras.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder

3. Bevarandemål kulturmiljövården

3.1 Fornlämningar

I reservatet finns fornlämningar bl a i form av ett fiskeläge på Smultereskärets sydöstra udde. Det är viktigt att fornlämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till fornlämningsmiljöerna så att dessa inte skadas vid eventuella skötselinsatser. För att undvika skador ska därför samråd ske med kulturmiljöenheten inför en eventuell naturvårdsbränning samt vid dragning av nya stigar och skoterleder.

Bevarandemål

- Fornlämningar som förekommer inom reservatet ska bevaras.

Skötselåtgärder

- Røjning samt avverkning av enstaka träd kan bli aktuellt om det krävs för att undvika skador på lämningarna eller för att tydliggöra lämningarna i samband med informationsinsatser.

4. Friluftsliv och information

Smultereskäret är en ö som av naturliga skäl är förhållandevis lite nyttjat som utflyktsmål. Ön saknar naturhamn och omges till stor del av grunda och steniga vatten, vilket gör det svårt att ta sig i land. Reservatet nyttjas därför så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, fiske, utflykter och bärplockning.

I dagsläget finns inga iordningsställda anläggningar för rörligt friluftsliv i området. Även om behovet av anläggningar kontinuerligt bör utvärderas, ska utgångspunkten vara att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Utan aktiva åtgärder för att förbättra tillgängligheten till ön bedömer Länsstyrelsen inte att det är sannolikt att antalet besökare kommer att öka nämnvärt.

Om behov uppkommer och det bedöms vara förenligt med reservatets syften kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Skötselmål

- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.

Skötselåtgärder

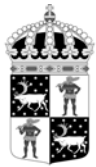
- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.

4.1 Information

Skötselmål

- En informationsskylt skall finnas i anslutning till reservatet, förslagsvis vid någon av de platser som anges i bilaga B.
- Informationsskyltar skall vara i gott skick och informationen ska vara aktuell.
- Det ska tydligt framgå vilket område som omfattas av tillträdesförbud under häckningsperioden.
- Aktuell information om reservatet skall finnas på Länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2015-12-01

Diarienummer
511-10023-11

NVR ID
2043647

- Informationsskylt enligt gällande standard skall tas fram och monteras upp inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.
- Område med tillträdesförbud ska markeras enligt Naturvårdsverkets standard.
- Information om reservatet läggs ut på Länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet är taget.
- Löpande kontroller av att skyltarna är aktuella och läsbara.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.

5. Gränser

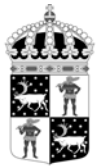
Naturresevatets gränser, inklusive gränsen för området med tillträdesförbud (bilaga B) ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar och snarast efter att naturresevatet har beslutats.

Skötsel mål

- Resevatets gränser skall vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
- Gränserna för område med tillträdesförbud ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

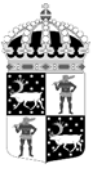
Skötselåtgärder

- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras minst vart tionde år.
- Vid behov röjs rågångar och otydliga markeringar åtgärdas.

6. Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av skötselplan	Senast 2025
4	Friluftsliv och information	
	Anläggningsgraden utvärderas, bland annat med avseende på besökstryck och slitage.	Löpande
4.1	Information	
	Informationsskylt om reservatet tas fram och monteras upp.	Snarast
	Kontrollera att skyltar innehåller aktuell information och är läsbara.	Löpande
	Röjning av sly runt informationsskyltar.	Vid behov
	Aktuell information om reservatet ska finnas på Länsstyrelsens hemsida.	Snarast
5	Gränser	
	Reservatets yttergränser samt gränsen för område med särskilda föreskrifter till skydd för fågellivet markeras	Snarast
	Kontrollera att gränsmarkeringarna är tydliga.	Vart 10:e år

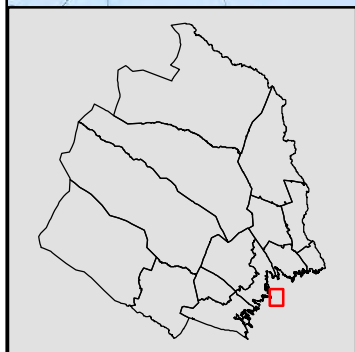

Naturreseptat Smulterskäret

Luleå kommun

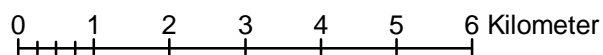
Skala 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Copyright Lantmäteriet 2011. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

- Smulterskäret
- Övriga naturreseptat

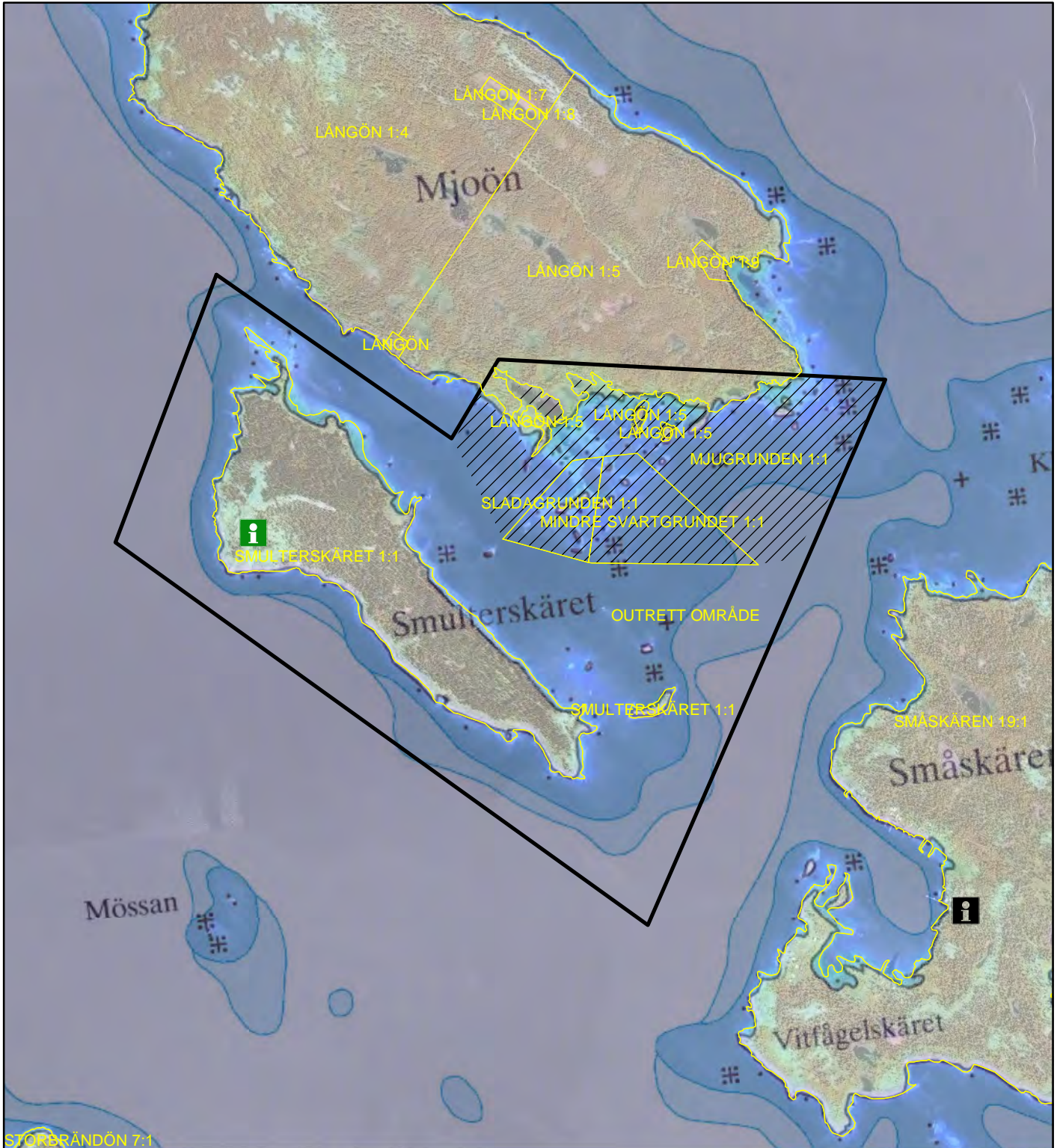

Naturreseptat Smulterskäret

Information, fastigheter och ägare

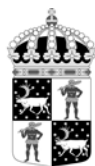
Skala 1:20 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreseptat
- Naturvårdsverkets fastigheter, för Mjugrunden 1:1 är läge och avgränsning osäker
- Fastighetsgränser
- Informationstavla
- Alternativ placering informationstavla

Artlista naturreservatet Smulterskäret

Svampar och lavar- signalarter och rödlistade arter

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
1.	Blodticka	<i>Gloeoporus taxicola</i>	
2.	Finflikig brosklav	<i>Ramalina roesleri</i>	VU
3.	Finporing	<i>Gloeoporus pannocinctus</i>	VU
4.	Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
5.	Gulporing	<i>Junghuhnia luteoalba</i>	NT
6.	Harticka	<i>Onnia leporina</i>	NT
7.	Kött-ticka	<i>Leptoporus mollis</i>	NT
8.	Ostticka	<i>Skeletocutis odora</i>	VU
9.	Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
10.	Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	NT
11.	Ullticka	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2010. EN= Starkt hotad VU=Sårbar, NT=Nära hotad.

Fåglar

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
12.	Bläsand	<i>Parus caeruleus</i>	
13.	Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	
14.	Dvärgmåsar	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	
15.	Enkelbäckasin	<i>Gallinago gallinago</i>	
16.	Fiskmåsar	<i>Larus canus</i>	
17.	Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	
18.	Gluttsnäppa	<i>Tringa nebularia</i>	
19.	Grågås	<i>Anser anser</i>	
20.	Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>	
21.	Havstrut	<i>Larus marinus</i>	
22.	Knipa	<i>Bucephala clangula</i>	
23.	Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	VU
24.	Rödbena	<i>Tringa totanus</i>	
25.	Salskrake	<i>Mergellus albellus</i>	
26.	Småskrake	<i>Mergus serrator</i>	
27.	Silvertärna	<i>Sterna paradiseae</i>	

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2015-12-01

Bilaga C

Diarienummer
511-10023-11

NVR ID
2043647

28.	Skrattmås	<i>Larus ridibundus</i>	
29.	Stenskvätta	<i>Oenanthe oenanthe</i>	
30.	Storskrake	<i>Mergus merganser</i>	
31.	Storspov	<i>Mergus serrator</i>	VU
32.	Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	
33.	Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>	
34.	Svartsnäppa	<i>Tringa erythropus</i>	
35.	Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	NT
36.	Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	
37.	Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactyla</i>	VU
38.	Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	
39.	Vigg	<i>Aythya fuligula</i>	
40.	Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2010. EN= Starkt hotad VU=Sårbar, NT=Nära hotad.